

РЕКВИЕМ ЗА СТУДЕНТИТЕ

Джорджо Агамбен

Requiem for the Students

Giorgio Agamben

Abstract: *A translation into Bulgarian language of a short text by Giorgio Agamben published with the original title "Requiem per gli studenti" on the blog "Diary of the crisis" ("Diario della crisi") at the website of the Italian institute for Philosophical Studies on 23th of May 2020.*

<https://www.iisf.it/index.php/attivita/pubblicazioni-e-archivi/diario-della-crisi/giorgio-agamben-requiem-per-gli-studenti.html>

Резюме: *Български превод на текста от Джорджо Агамбен, публикуван с оригиналното заглавие „Requiem per gli studenti“, в блога „Дневник на кризата“ („Diario della crisi“) на страницата на Италианския институт за философски изследвания на 23 май 2020 г.*

Както очаквахме, от следващата година университетските лекции ще се провеждат онлайн. Това, което бе очевидно за внимателния наблюдател, а именно, че така наречената пандемия ще бъде използвана като претекст за все по-широкото разпространение на цифровите технологии, бе прецизно осъществено.

Не говорим за последващата трансформация на дидактиката, за която елементът на физическо присъствие, винаги толкова важен в отношенията между ученици и учители, изчезва окончателно, както и колективните дискусии в семинарите, които бяха най-оживената част от преподаването. Премахването от живота на всяко сетивно преживяване и загубата на погледа, постоянно затворен в призрачен екран, са част от технологичното варварство, което преживяваме.

Далеч по-решаващо в случващото се е нещо, за което показателно не се говори изобщо, а именно, краят на студентството като жизнена форма (*forma di vita*) (1). Университетите се раждат в Европа от студентски асоциации – *universitates* – и на тях

дължат името си. Формата на живот на студента е била преди всичко в изучаването и слушането на лекции, – със сигурност от решаващо значение – но не по-малко важни са били срещите и постоянният обмен с други *учащи (scholarii)*, които често идвали от отдалечени места и се обединявали в *народности (nationes)*, съгласно мястото, от което произхождали. Тази жизнена форма, развивала се през вековете по различни начини, но постоянно – от скитащите духовници през Средновековието до студентските движения през XX век – била социалното измерение на феномена. Който е преподавал в университетска зала, добре знае как пред очите му се завързват приятелства и според културните и политическите интереси се създават малки групи за изучаване и изследване, които продължават да се срещат дори след края на лекциите.

Всичко това, продължило близо десет века, сега приключва завинаги. Студентите вече няма да живеят в града, където се намира университета, а всеки ще слуша лекциите, заключен в стаята си, разделен понякога на стотици километри от тези, които някога са били негови колеги. Малките градчета, седалища на някога престижни университети, ще видят изчезването на студентските общности от своите улици, често формирали най-оживените части на града.

За всяко умиращо социално явление би могло да се каже, че в известен смисъл е заслужило своя край и е сигурно, че нашите университети са стигнали до такава степен на корупция и специализирано невежество, че е невъзможно да бъдат съжалявани, и че студентската форма на живот следователно е била също така обедняла. Две точки обаче трябва да останат непоклатими:

- Преподавателите, които приемат – както масово се случва – да се подчинят на новата телематична диктатура и да провеждат курсовете си само онлайн, са идеалният еквивалент на университетските преподаватели, заклели се през 1931 г. във вярност на фашисткия режим. Подобно на тогавашния случай, вероятно само петнадесет от хиляда ще откажат, но със сигурност имената им ще бъдат запомнени заедно с тези на петнадесетте преподаватели, отказали да се закълнат.

- Студентите, които наистина обичат да учат, трябва да откажат да се записват в така трансформирани университети и, както в началото, да създадат нови университети, само в рамките на които, изправени пред технологичното варварство, ще може да оцелее словото на миналото и да се роди – ако се роди – нещо като нова култура.

Бележки на преводача:

1. Ключовият за мисленето на Агамбен термин *forma di vita* е преведен на български език като *жизнена форма* от преводача на „Номо sacer. Суверенната власт и оголеният живот“ – Вл. Калинов. В настоящия превод *жизнена форма* и *форма на живот* се използват като синоними.

Превод от италиански език: Нора Голешевска

Редакция: Диана Върголова